

"...

II- İTİRAZIN GEREKÇESİ

Başvuru kararının gerekçe bölümü şöyledir:

"1. Fikri Mülkiyet Hakları (Intellectual Property Rights - Immaterialgüterrecht) gerek tüm dünyada, gerekse Türkiye’de özel yasalarla (5846 s. FSEK, 556 s. Marka KHK, 554 s. Tasarım KHK, 555 s. Coğrafi İşaret KHK, 551 s. Patent KHK vs.) özel koruma altına alınan, diğer mülkiyet hakları gibi icraya, hacze, mirasa, devire ve lisansa (kiralamaya) müsait olan, eşya mülkiyetinin sağladığı kullanma, yararlanma, tasarruf (usus, fructus, abusus) haklarının tamamını sağlayan temsil ve tecessüm ettiği eşyadan soyut, belirli bir süreyle korunan bir hak türü olarak karşımıza çıkmaktadır.

2. BM İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi’nin 27. maddesi de fikri hakları, temel insan hakları arasında saymıştır.

3. Fikri mülkiyet haklarını korumanın temel kaynağı, emek, çaba ve yatırımların korunması ilkesidir. Bu koruma sayesinde, inovatif çalışmalarıyla, toplumdaki var olan sanatı, bilimi, estetiği, teknolojiyi bir üst basamağa taşıyarak, yeni bir sanat ürünü, yeni bir tasarım, yeni bir edebi çalışma, yeni bir buluş yapan kişilerin, bir yandan yeniliğe yapmış oldukları bu katkılardan dolayı emek çaba ve yatırımlarından dolayı ödüllendirilmesi, diğer yandan da gerek bu kişilerin gerekse başka kişilerin aynı şekilde daha yeni, daha ileri inovatif çalışma yapmaya özendirilmeleri amaçlanmaktadır.

4. Fikri mülkiyet yasaları sayesinde, kişilerin yeniliğe olan katkıları tüm dünyada ve ülkemizde yasal bazda koruma altına alınmıştır. Şayet fikri mülkiyet yasalarındaki koruma olmasaydı, ürünlerinin ertesi gün taklit edilebileceğini, emek, yatırım ve çabalarının boşa gideceğini düşünen kurum ve kişiler yeni ve yenilikçi çabalardan uzak dururlardı. Yeniliğe yapılan emek, çaba, fikir ve yatırımların yeterince korunmadığı ülkelerde, markalara yatırım yapılmamakta, yeni bir ürün icat etmek yerine, başka ülkelere sürekli mal ithal etmek durumunda kalmakta, ek ve yeni istihdam olanaklarından yoksun kalmaktadırlar. Bir ülkenin gerçekten ileri sanayi ülkesi olabilmesi, hammadde yerine işlenmiş teknoloji ürünü (demir yerine bilgisayar, telefon vs.) satılabilmesinin temel koşulu, fikri mülkiyet yasalarının yeniliğe olan çabaları etkin şekilde korumalarına bağlıdır.

5. 27.06.1995 tarih ve 551 sayılı Patent KHK ise, mevcut fikri mülkiyet yasaları içerisinde, yeni bir buluşta bulunan, icat çıkaran kişilerin bu çabalarını korumak için çıkarılmıştır. Ülkemizde, buluş ve icatların korunması fikrinin mazisi 1876 tarihli İhtira Beratı Kanununa kadar gitmektedir. 551 sayılı KHK’nın 1. maddesinde Kanunun amacı; “Buluş yapma faaliyetini özendirmek, buluşların sanayiye uygulanması ile teknik, ekonomik ve sosyal ilerlemenin gerçekleştirilmesini sağlamak için buluşlara paten veya faydalı model belgesi vererek korur” sözleriyle ifade olunmuştur. KHK’nın 164. maddesi uyarınca, faydalı model belgesi sahiplerine tanınan koruma süresi, başvuru tarihinden itibaren 10 yıldır.

6. 551 sayılı KHK’nın 1-5. maddeleri genel hükümler, 5-153 maddeleri arası “patent”, 154-170. maddeleri arası ise “faydalı model” ile ilgili düzenlemeleri içermektedir. KHK’nın 166. maddesi, faydalı modellerle ilgili hüküm bulunmayan hallerde, patentlerle ilgili düzenlemenin faydalı modeller yönünden de uygulanacağı ifade edilmiştir.

7. Öğretide faydalı modeller “küçük buluş”, “küçük patent” olarak adlandırılan, “basit formüllerle ve ilkelere dayanan, bazı gereksinimlere cevap veren teknik çözümler” olarak tanımlanmıştır (Ünal Tekinalp, Fikri Mülkiyet Hukuku, 2012, s.15, par. no:51). Söz gelimi “tasarruf ampulleri”, daha az enerji tükettiği için A, +AA gibi sınıflarla adlandırılan elektrikli ev aletleri faydalı modeller için verilen basit örneklerdir. Ancak söz konusu faydalı modellerinde ülke ekonomilerinde çok önemli yer tuttuğu ve katkı sağladıkları da yadsınamayacak bir gerçektir.

8. 551 sayılı KHK’nin 164. maddesinde yer alan “Patent sahibine tanınan koruma, faydalı model belgesi sahibine de aynen tanınır” ifadesi ve KHK’nin 168. maddesinin yollamasıyla, KHK’nin 136. ve 137. maddeleri uyarınca, faydalı model belgesi sahiplerinin “faydalı model konusu ürünün başkalarınca izinsiz olarak üretilmesi, kısmen veya tamamen taklit edilmesi, ticari amaçla elde bulundurulmasına yönelik tecavüz eylemlerinin durdurulması, tecavüzün devamını önlemek üzere tedbir kararı verilmesini” talep etme hakkı bulunmaktadır.

9. Davaya konu somut olayda; davacı vekili, müvekkili adına tescilli faydalı model belgesinden doğan haklarını takiben, diğer taleplerinin yanında, davalının ihlal eylemlerinin durdurulması ve ihlal konusu “gezici reklam römorkları”na TEDBİREN el konulması talebinde bulunmuştur.

10. Davalı taraf, söz konusu faydalı model belgesine konu buluşun 551 sayılı KHK’nin 156. maddesindeki “tescil edilebilirlik” koşuluna uymadığı gerekçesiyle, cevap dilekçesiyle birlikte “hükümsüzlük” karşı davasını ikame etmiştir. Davacı adına tescil bulunan “gezici reklam römorku” aracının gerçekten tescil edilebilir nitelikte olup olmadığı, işin esasına girilerek mahkememizce usulünce araştırılacaktır.

11. Bununla birlikte, iptali istenilen 551 sayılı KHK’nin 158/2. maddesinde yer alan

“156 ncı madde hükmüne göre, kendisine karşı açılan hükümsüzlük davası sonuçlanıncaya kadar, faydalı model belgesi sahibi, bu belge ile doğan haklarını, üçüncü kişilere karşı ileri süremez. Bu nedenle açılan davanın ve dava sonucunun sicile kayıt edilmesi ve ilgili bültende yayınlanması, ilgililerin Enstitüye başvurusu ile gerçekleşir. Faydalı model belgesi sahibinin tazminat talebi ile ilgili hakları saklıdır”

Hükümünün varlığı karşısında, davacının “ihtiyati tedbir” istemi hakkında mahkememizce olumlu bir karar verebilme hakkı ortadan kaldırılmıştır. Zira, hakkında hükümsüzlük davası açılmış faydalı model belgesinden doğan haklara dayanılarak, üçüncü kişilere karşı her türlü talep hakkı hükümsüzlük davası kesinleşinceye kadar ortadan askıda bırakılmıştır. Başkalarına karşı ileri sürülemeyecek bir faydalı model belgesinden dolayı, mahkememizce ihtiyati tedbir kararı verilebilmesi yasal olarak mümkün değildir.

12. KHK’nin 164. maddesi uyarınca, faydalı model belgesi sahiplerine tanınan koruma süresinin, “başvuru tarihinden itibaren 10 yıl” olduğu gözetildiğinde, faydalı model belgesine karşı keyfî olarak hükümsüzlük davası açıldığında, davacının mülkiyet hakkını (fikri mülkiyet) kullanması neredeyse imkansız hale gelecektir. Zira, açılacak bir hükümsüzlük davasının gerek ilk derece mahkemesi, gerekse Yargıtay aşamasında geçireceği süre göz önüne alındığında, mülkiyet hakkının kullanımı önemli ölçüde zedelenmiş olacaktır. Öte yandan, açılan

hükümsüzlük davasının reddine karar verilse bile, gerek aynı kişinin, gerekse onunla irtibatlı bir başka kişinin, yeni bir hükümsüzlük davası açmasını engelleyen bir hüküm de bulunmamaktadır. Bu durumda da açılacak ikinci, belki de üçüncü hükümsüzlük davalarının sona ermesi beklenmek zorunda kalınacak, böylelikle zaten 10 yıl olan koruma süresi büsbütün ortadan kalkabilecektir.

13. İhtiyati tedbirlere ilişkin kurallar, gerek HMK'nun 389 vd. da gerekse, bir çok fikri mülkiyet yasalarında özel olarak düzenlenmiş olup, ne HMK'da, ne de diğer fikri mülkiyet yasalarının her hangi birinde, hatta faydalı modellerin birlikte düzenlendiği 551 sayılı KHK'nin patentlerle ilgili hükümlerinde, faydalı modellere ilişkin 158/2. maddesi anlamında benzer bir hüküm bulunmamaktadır.

14. Yasalarımızda hiçbir mülkiyet hakkı türü, hatta alacak hakları yönünden dahi getirilmeyen kısıtlamanın faydalı modeller için getirilmiş olması Anayasamızın 2. maddesindeki devletimizin "insan haklarına (mülkiyet) saygılı, sosyal hukuk devleti" olma niteliklerine, 10. maddedeki "kanun önünde eşitlik" kuralına, mülkiyet hakkının özüne dokunması nedeniyle 35. maddeye, hak arama önünde engel olması ve "adil yargılanma" ilkesine aykırı olması nedeniyle 36. maddesi hükmüne, mahkemelerin hakların korunması hususunda bağımsız ve vicdani kanaatlerine göre karar vermesine engel teşkil ettiği için 138. maddesindeki hükme aykırılık teşkil ettiği inancında olmamız sebebiyle, 551 sayılı KHK'nin 158/2. maddesindeki hükmün Anayasaya aykırılık sebebiyle iptalini talep etme gereği hasıl olmuştur.

K A R A R :

1. Mahkememizin somut uyuşmazlıkta uygulamakla baş başa kaldığı, 551 sayılı Patent KHK'nin 158/2. maddesindeki "156 ncı madde hükmüne göre, kendisine karşı açılan hükümsüzlük davası sonuçlanıncaya kadar, faydalı model belgesi sahibi, bu belge ile doğan haklarını, üçüncü kişilere karşı ileri süremez. Bu nedenle açılan davanın ve dava sonucunun sicile kayıt edilmesi ve ilgili bültende yayınlanması, ilgililerin Enstitü'ye başvurusu ile gerçekleşir. Faydalı model belgesi sahibinin tazminat talebi ile ilgili hakları saklıdır" hükmünün, Anayasamızın 2, 10, 35, 36. ve 138. maddeleri hükümlerine aykırı olduğu inancıyla, Anayasanın 152. maddesi uyarınca iptal isteminin karara bağlanması için dosyadan bir suretin ANAYASA MAHKEMESİ BAŞKANLIĞINA gönderilmesine,

2. Davacı tarafın ihtiyati tedbir istemi hakkında şimdilik bir karar verilmesine yer olmadığına ve Anaya Mahkemesine yapılan başvurunun sonucunun beklenilmesine ve istemin 5 ay süreyle geri bırakılmasına,

Dosya üzerinden yapılan inceleme sonucu karar verildi. ""